

Nr 42

Utlåtande med anledning av väckta motioner angående stödlån åt vissa fiskare, som lidit förluster till följd av storm- skador å fiskredskap under hösten 1955.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 567 av herrar *Franzén* och *Björnberg* samt II: 696 av herr *Ericsson* i Näs har hemställts, att

1. riksdagen måtte medge, att stödlån med anledning av stormskador den 16 september 1955 må utlämnas till fiskare i enlighet med de grunder, som förordats i motionerna,

2. riksdagen må till sådana stödlån å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1955/56 under kapitalbudgeten, fonden för låneunderstöd, anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor, samt

3. vederbörande utskott må utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext.

Vidare har i den likaledes till jordbruksutskottet hänvisade motionen II: 697 av herr *Hæggblom m. fl.* yrkats, att riksdagen måtte besluta, att ökade stödlånemöjligheter skall öppnas för fiskare, vilka till följd av stormskador å fiskredskap hösten 1955 är i behov av ekonomiskt bistånd, och att därvid fiskarna beredes samma förmån, som avses för mindre jordbrukare och trädgårdsodlare.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Över motionerna har yttranden inhämtats från statskontoret och fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök.

Statskontoret har i sitt den 15 november 1955 dagtecknade yttrande anført i huvudsak följande.

Spörsmålet om att av statsmedel lämna stödlån åt fiskare efter i huvudsak samma grunder, som tillämpas beträffande dylika lån åt jordbrukare, har relativt nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Förslag här-om väcktes nämligen under hösten 1953 av olika hushållningssällskap och fiskarorganisationer i anledning av de ekonomiska svårigheter, som uppstått på grund av felslagen strömmingsfångst. I yttrande den 5 januari 1954 över den aktuella frågan om stödlån framhöll ämbetsverket bl. a., att den hjälpverksamhet, som dittills utövats inom jordbruksnäringen i form av stödlån, åsyftade allenast skadefall av avsevärd omfattning. Jordbrukare, vilka normalt sett kunde påräkna en relativt jämn och säker avkastning av sitt näringsfång, hade genom dessa lån beretts möjligheter att utjämna de ekonomiska verkningarna av mera undantagsvis inträffande svåra skörde- skador. Vidare framhöll ämbetsverket, att på grund av näringens relativa

stabilitet en tämligen kort återbetalningstid kunnat fastställas för lånen. Fiskerinäringen vore emellertid till sin natur mera nyckfull än jordbruket. Detta förhållande gällde icke enbart för strömmingsfisket utefter norrlandskusten utan även för annat fiske, såväl det som bedrevs längs kusterna som det av västkustfiskare idkade nordsjöfisket. Det förordade systemet med stödlån kunde fördenskull icke anses vara rätta medlet att bemästra då föreliggande problem. Statskontoret erinrade jämväl, att möjligheter enligt kungörelse 1934: 281 funnes för fiskare att erhålla tillfälligt understöd, då de råkat i ekonomiska svårigheter. De gjorda framställningarna och de däröver avgivna yttrandena överlämnades genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1954 till 1954 års fiskeritutredning.

De i förevarande motioner framlagda förslagen om anvisande av medel för utlämnande av stödlån avser dessas användande, då ekonomiska svårigheter uppstått på grund av stormskador å båtar och redskap. För dylika fall har sedan länge funnits vissa av statsmakterna öppnade möjligheter till bistånd. Med hänsyn till dessa hjälpåtgärders begränsade omfattning har statsmakterna under senare tid sökt skapa förutsättningar för en försäkringsmässig reglering av skador å fiskredskap. Icke obetydliga belopp har för sådant ändamål anvisats såväl å riksstaten som från fiskerinäringens bensinskattfond. Statsmakternas insatser på förevarande område har emellertid icke motsvarats av något större intresse från fiskarnas sida. I årets statsverksproposition (IX ht. s. 270) nödgades således föredragande statsrådet konstatera, att försäkringen icke på långt när vunnit den anslutning statsmakterna avsett. Med anledning härav hade särskilda sakkunniga tillkallats med uppgift att verkställa en översyn av den nuvarande ordningen på området.

Mot bakgrunden härav och då statskontoret städse hävdad den uppfattningen, att bistånd från statsmakterna principiellt icke bör lämnas, då fråga är om skador, beträffande vilka möjligheter föreligger att vinna försäkringsmässigt skydd, anser ämbetsverket starka betänkligheter möta mot tillmötesgående av motionärernas förslag. Ett öppnande av möjligheter till s. k. stödlån kan icke gärna bidra till ökat intresse för försäkringsverksamheten, och en åtgärd av detta slag är således mindre lämplig under pågående utredningsarbete. Emellertid torde man icke kunna bortse från de svårigheter och olägenheter, som rådande kreditmarknadsläge kan medföra i en situation som den förevarande. Skulle av denna anledning ett ingripande anses påkallat från statsmakternas sida, bör det uppenbarligen ligga vikt uppå, att de tilltänkta lånemöjligheterna så utformas, att varje subventionsmoment uteslutes.

De i motionerna lämnade uppgifterna ger icke några säkrare hållpunkter för bedömandet av de lånevillkor, som bör uppställas. Emellertid anser sig statskontoret böra utgå från att lånen bör löpa med 4,5 procent ränta och amorteras på förslagsvis fem år. Lånebeloppets storlek bör givetvis sättas i relation till skadans omfattning, förslagsvis på sätt som förordats i proposition nr 203 till årets riksdag. För lånen bör ställas tillfredsställande säkerhet. Med hänsyn till det begränsade antalet låntagare torde lånen böra beviljas av Kungl. Maj:t efter yttrande av fiskeristyrelsen. Lånens förvaltning torde kunna anförtros statskontoret eller riksbanken.

Av motionerna kan icke säkert bedömas medelsbehovets storlek. Med hänsyn härtill ävensom till angelägenheten av att frågan blir föremål för ett mera ingående övervägande än vad som nu kunnat ske håller statskontoret för välbetänt, att ärendet i första hand prövas av Kungl. Maj:t.

I sitt den 17 november 1955 dagtecknade yttrande har *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök* anfört bl. a. följande.

Riksdagen har tidigare haft att taga ställning till förslag om extraordinära stödåtgärder åt fiskare, som på grund av ogynnsam väderlek eller andra därmed jämförliga förhållanden råkat i svårigheter. Senast en dylik fråga var föremål för riksdagsbehandling var år 1951. Nämda år väcktes två likalydande motioner (I: 232 och II: 213) om stöd åt de ombordanställda vid 1950 års sillfiske vid Island, vilket fiske gav ett dåligt utbyte. Över dessa motioner avgav fiskeristyrelsen yttrande den 26 februari 1951. Sedan jordbruksutskottet avstyrkt bifall till motionerna (utlåtande 1951: 33) avslogs de av riksdagen.

Vad särskilt förevarande motioner beträffar erinrar fiskeristyrelsen om att styrelsen den 21 oktober 1955 avgivit yttrande över en framställning till Kungl. Maj:t av det i motionerna nämnda Ostkustens ålfiskareförbund om vissa stödåtgärder. Till detta förbund torde större delen av dem, som drabbats av här ifrågavarande stormskador, vara anslutna.

Det ligger nära till hands att jämställa fiskare och jordbrukare i fråga om behovet av stödåtgärder vid förluster, som inträffar på grund av dåligt väder eller dylikt. Det bör emellertid erinras om att det å den ordinarie riksdagen icke fortlöpande anvisas medel med vilka åtgärder kan vidtagas för att stödja jordbrukare vid dylika förluster, varför sådana medel måste ansås från fall till fall. Däremot ställes det årligen regelmässigt medel till förfogande dels å det under nionde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m., dels å den under kapitalbudgeten redovisade Statens fiskredskapslånefond, med vilka medel fiskare, som på grund av förlust av eller skada å fiskredskap råkat i ekonomiska svårigheter, kan erhålla stöd. Genom fiskerilånefonden kan fiskare vidare i viss mån hjälpas att övervinna de kreditsvårigheter, som eventuellt uppstår vid anskaffande av redskap som ersättning för sådan som förstörts.

Skall effektiv hjälp kunna lämnas med anlåtande av nämnda anslag och fonder är det emellertid uppenbarligen nödvändigt, att de medel, som anvisats under dem, är tillräckliga. Detta är med största sannolikhet f. n. icke fallet vad beträffar nyssnämnda reservationsanslag och fiskredskapslånefond. Styrelsen har också hemställt att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisa 100 000 kronor under anslaget och 150 000 kronor under fonden, varjämte styrelsen förklarat sig vilja hemställa att åtgärder vidtages för att medel må anvisas å tilläggsstat även under fiskerilånefonden om, när lånebehovet kan överblickas, det skulle visa sig icke kunna i rimlig utsträckning tillgodoses med nu till buds stående medel.

Ifrågavarande motioner synes till väsentlig del ha föranletts av att förluster i detta fall samtidigt drabbade ett ganska stort antal fiskare inom ett område. Varje år inträffar emellertid vid olika tillfällen talrika fiskredskapsförluster vid våra kuster genom storm, vilka i vissa fall ersättes med statsmedel. Dessa förluster medför så gott som alltid också förluster på grund av att fisket under en längre eller kortare tid hindras. Det har dock icke ifrågasatts, att alla dylika förluster förorsakade av uppehåll i fisket skall ersättas. Man kan därför fråga sig varför just de fiskare, vilka drabbats av de stormskador, som åsyftas i föreliggande motioner, skulle hjälpas i högre grad än andra huvudsakligen därför att ett flertal skador inträffade samtidigt.

Styrelsen har givetvis intet att i princip invända mot att fiskare genom stödlån eller på annat sätt beredes bättre hjälp vid redskapsförluster. Hela denna fråga är emellertid av ganska invecklad natur och torde icke kunna

lösas utan en ingående utredning. Styrelsen får slutligen erinra om att 1954 års fiskeriutredning kommer att behandla ifrågavarande spörsmål.

Utskottet. Såsom framhålles i föreliggande motioner förorsakade det svåra oväder, som den 16 september 1955 hemsökte södra delen av Kalmar län, mycket stora förluster för fisket inom nämnda område. Enligt en genom Kalmar läns södra hushållningssällskap verkställd utredning, som omför-mälts i motionerna, kan förlusterna i vad avser fiskredskap och båtar uppskattas till 300 000 kronor, vartill kommer att åtskilliga fiskare fått vidkännas en fångstminskning med därav föranlett inkomstbortfall. Vidare utvisar en av sällskapet i samverkan med Ostkustens ålfiskareförbund vidtagen undersökning, att omkring 30 fiskare genom nämnda förhållanden nödsakas låna sammanlagt mellan 150 000 och 200 000 kronor för betalning av skulder och för sitt uppehälle, intill dess inkomster från fisket på nytt kan erhållas. Med hänsyn härtill anser motionärerna det angeläget, att åtgärder snarast vidtages från statsmakternas sida för att lämna ifrågavarande fiskare ekonomiskt bistånd. Hjälpen synes enligt motionärerna lämpligen böra lämnas i form av stödlån enligt i huvudsak samma grunder, som gäller för av skörde-skador drabbade jordbrukare och trädgårdsodlare.

Utskottet finner det för sin del befogat att stöd lämnas de fiskare i nyss-nämnda trakter, som till följd av de katastrofartade stormskadorna lidit avsevärt avbräck och därigenom är i behov av ekonomiskt bistånd. Behovet av sådant stöd aktualiseras enligt utskottet icke minst av de svårigheter och olägenheter, som rådande kreditmarknadsläge kan medföra i förevarande situation. Utskottet anser emellertid, att det hjälpbehov, som kan komma i fråga, i första hand bör tillgodoses med användande av de medel, som för dylikt ändamål står till förfogande under nionde huvudtiteln och å kapitalbudgeten. I detta sammanhang får utskottet fästa uppmärksamheten på att en av Ostkustens ålfiskareförbund gjord framställning med liknande syfte f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning. I yttrande över framställningen har fiskeristyrelsen hemställt, att å tilläggsstat för innevarande budgetår skall anvisas dels ett reservationsanslag av 100 000 kronor till bidrag till fiskare vid förlust av fiskredskap, dels ett investeringsanslag av 150 000 kronor till statens fiskredskapslånefond. Med anledning härav vill utskottet understryka angelägenheten av att medel för ändamålet ställes till förfogande i sådan utsträckning, att framställningen kan tillgodoses.

Av det anförda torde framgå, att utskottet icke är berett att i förevarande sammanhang taga ställning till spörsmålet om stödlån åt ifrågavarande fiskare. Vidare anser utskottet i likhet med fiskeristyrelsen, att frågan, huruvida stöd åt hjälpbehövande fiskare över huvud bör kunna utgå i form av stödlån, är av ganska invecklad natur och därför icke kan lösas utan en ingående utredning. I anslutning härtill vill utskottet erinra om att 1954 års fiskeriutredning sysslar med ifrågavarande problem. Med hänsyn härtill finner utskottet lämpligt, att de i föreliggande motioner framförda synpunkterna genom Kungl. Maj:ts försorg underställes utredningens prövning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att
Kungl. Maj:t ville hänskjuta de i motionerna I: 567 och
II: 696 samt II: 697 berörda spörsmålen till prövning av 1954
års fiskeriutredning.

Stockholm den 6 december 1955

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Nord*, Jon Jonsson*, Bertil Andersson, Hansson, Eskilsson*, Mossberger, Franzén och Sigfrid Larsson*; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö*, Jacobson i Vilhelmina*, Pettersson i Dahl*, Ahlsten, Arweson, Jönsson i Gärd's Köpinge, Eliasson*, Nilsson i Lönsboda*, Johanson i Västervik och Johansson i Öckerö.

* Ej närvarande vid justeringen.